

Ліза ПРОХОР

здобувачка освітньо-професійної програми
«Публічне управління та адміністрування», ЗУНУ
Науковий керівник – Лідія КРУП'ЯК, канд. екон. наук,
доцент, доцент кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу
Західноукраїнського національного університету

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБОРОНОЗДАТНОСТІ КРАЇНИ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

В умовах повномасштабної війни, гібридних загроз, кібернетичних атак та економічного тиску питання державного управління у сфері забезпечення обороноздатності та національної безпеки набувають особливої актуальності. Ефективність функціонування системи безпеки визначається здатністю держави забезпечити координацію дій суб'єктів сектору безпеки і оборони, оперативне реагування на виклики та адаптацію управлінських механізмів до сучасних умов.

Ключовими суб'єктами державного управління у сфері обороноздатності є Президент України, Рада національної безпеки і оборони України, Кабінет Міністрів України, Міністерство оборони України, Генеральний штаб Збройних Сил України та військові адміністрації. Їх взаємодія забезпечує реалізацію державної політики у сфері безпеки і оборони. Сучасні оборонно-стратегічні документи формують основу координації діяльності суб'єктів сектору безпеки, визначають принципи їхньої взаємодії та забезпечують узгодженість дій у досягненні національних цілей безпеки. Такі документи встановлюють чіткі функції кожного суб'єкта, формують систему управління та сприяють підвищенню ефективності міжвідомчої взаємодії[1]

Станом на 2026 рік в Україні сформовано розгалужену систему стратегічного планування, яка базується на принципах верховенства права та адаптивності до мінливих безпекових умов. Одним із фундаментальних аспектів цієї трансформації стало впровадження концепції національної стійкості, що передбачає не

лише здатність держави протидіяти зовнішнім і внутрішнім загрозам, а й забезпечувати безперервність функціонування інституцій та відновлення систем управління в кризових умовах. За таких умов державна політика у сфері безпеки й оборони еволюціонувала від реактивної моделі до проактивного стратегічного управління, орієнтованого на запобігання загрозам. Це дозволяє органам влади діяти превентивно, забезпечуючи стабільність енергетичного сектору, логістичних шляхів та інформаційного простору, що є невід'ємними елементами загальної обороноздатності. Водночас простежується формування ефективної взаємодії між суб'єктами сектору безпеки і оборони, що забезпечує досягнення синергійного ефекту.

Оборонний потенціал країни яка знаходиться в стані війни та під постійними зовнішніми загрозами перестає бути суто військовою категорією. Це складна багаторівнева система, де ефективність управління ресурсами рівносільно кількості озброєння. У цьому контексті визначальним чинником стійкості виступає ефективна управлінська взаємодія, що забезпечує безперервність логістичних процесів, оперативну мобілізацію людських і виробничих ресурсів, а також здатність до адаптації в умовах технологічних змін. Водночас, важливу роль відіграють горизонтальні зв'язки між суб'єктами управління, зокрема між територіальними громадами та військовими адміністраціями, що дозволяє оперативно вирішувати питання інженерного облаштування та логістичного забезпечення без надмірної централізації рішень.

Центральне місце у системі забезпечення обороноздатності держави посідають Збройні Сили України, які виконують основні функції із протидії збройній агресії, захисту державного суверенітету та територіальної цілісності, а також відіграють важливу роль у міжнародному співробітництві, беручи участь у спільних безпекових ініціативах і сприяючи зміцненню глобальної стабільності, зокрема: міжнародних антитерористичних, антипіратських та інших міжнародних операціях з підтримання

миру і безпеки на підставі міжнародних договорів України та в порядку і на умовах, визначених законодавством України [2]

Сучасний стан обороноздатності України визначається не лише чисельністю особового складу, а й рівнем технічного оснащення та впровадженням інноваційних технологій. Особливого значення набули безпілотні літальні апарати, системи радіоелектронної боротьби, кібербезпека, штучний інтелект та цифрові системи управління. Розвиток оборонно-промислового комплексу сприяв зростанню виробництва озброєння, боєприпасів та безпілотних систем.

Національна безпека є однією з основних категорій державного управління, що відображає рівень захищеності життєво важливих інтересів особи, суспільства та держави від внутрішніх і зовнішніх загроз. У сучасних умовах ефективна система національної безпеки формується не на основі окремих моделей, а шляхом поєднання їх елементів. Для України доцільним є використання гібридної моделі, яка інтегрує стратегічне планування, адаптивність управлінських рішень, нормативно-правове забезпечення та механізми міжнародної співпраці. Такий підхід забезпечує здатність гнучко реагувати на зміни без втрати стратегічної орієнтації.

Україна формує комплексну систему національної безпеки, яка поєднує: стратегічне бачення – система національної безпеки визначає пріоритети та довгострокові цілі; тактичне планування – оборонні концепції деталізують структуру та розвиток ЗСУ; правову підтримку – закони забезпечують нормативну базу для реалізації стратегій та концепцій

Важливим напрямом забезпечення національної безпеки є захист критичної інфраструктури та енергетичної системи. Умови постійних атак на енергетичні об'єкти зумовлюють необхідність впровадження інженерних рішень, резервних систем енергозабезпечення та посилення кіберзахисту.

Доведено, що децентралізація управління та посилення ролі регіонального рівня є важливими складовими забезпечення

національної безпеки, особливо в умовах воєнного стану. Активізація участі територіальних громад у забезпеченні безпеки, розвиток механізмів міжсекторальної взаємодії та формування локальної стійкості сприяють підвищенню адаптивності системи управління.

Список використаних джерел:

1. Національна безпека України: складові елементи та виклики сьогодення. Український мілітарний портал. URL: <https://mil.in.ua/uk/blogs/natsionalna-bezpeka-ukrayinyskladovi-elementy-ta-vyklyky-sogodennya/>
2. Про Збройні Сили України: Закон України від 06.12.1991 № 1934-XII: станом на 28 серп. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12#Text>